

ÓBUDÁVAL MÁGIKUS A KAPCSOLATOM

Beszélgetés Kurucz Évával

Kurucz Évát szinte mindenki látta már, hiszen híradósként, beszélgető műsorok vezetőjeként népszerű televíziós személyiséggé vált, és kormányzóvivőként is dolgozott. Az óbudaiak nagy része személyesen is találkozhatott vele, hiszen évek óta ő az Óbudai Nyár rendezvénysorozat és számos egyéb fontos kulturális esemény háziasszonya.

FOTÓ: ANTAL ISTVÁN

Kezdjük a kályhánál: budapesti lányként miért jelentkezett finnugor szakra Szegedre?

Valójában magyar szakra jártam a JATE-ra Szegeden, ahol kötelező tanulni finnugrisztikát, illetve az első évfolyam második félévében egy úgynevezett rokon nyelvet kell hallgatni. Mindenki a finnt vette föl, mert az adott, de nekem tetszett, hogy voltak kisebb finnugor nyelvek is, amit meg lehetett ismerni. Vállalkozó kedvű ember voltam, talán még most is az vagyok, ezért felvettem a mordvint, ami egy gyűjtőfogalom, két nyelvjárásuk van, az erza meg a moksa. Én az erza-mordvint tanultam, és beleszerettem.

Hányan beszélnek a mordvint?

Egyáltalán nincsenek kevesen, a negyedik legnépesebb finnugor nemzet a magyarok, a finnek és az észtek után. Azért tudunk kevesebbet róluk, mert szétagoltan, diaszpórákban élnek a volt Szovjetunió területén. Szaranszk, a fővárosuk Moszkvától olyan 650 kilométerre dél-keletre található. Ott van az egyetemük is, ahol magyar nyelvet is lehet tanulni. Persze azt ne felejtsük el, hogy mivel orosz nyelvterületbe vannak beágyazva, nagyon sok a vegyes házasság, ezért gyakran eloroszosodnak a mordvinok is.

Megjelennek könyvek mordvin nyelven?

Igen, de hogy ez mennyire jelen idő, azt nem tudom. Az biztos, hogy a szegedi finnugor tanszéken anyanyelvű mordvin lektor dolgozott, tehát mi tőle tanultuk az erza-mordvin nyelvet. Voltam is kint Mordóviában, kutattuk a nyelvjárásukat, népdalokat rögzítettünk, és a kutatási eredményeinket publikáltuk is. Nagyon izgalmas időszak volt.

Mi az, ami egy laikus számára is igazolja a nyelvrokonságot?

Hú, ilyen nyelvészeti kérdésekre nem számítottam! Vannak úgynevezett szabályos hangmegfelelések, illetve a tárgyas ragozás több finnugor nyelvben is megtalálható, például a mordvinban és bizonyos szamojéd nyelvekben is.

Mihez kezdett a mordvin tudásával?

Részt vettem például az első Magyarországon megjelent mordvin nyelvkönyv összeállításában, dolgoztam a mordvin szótáron is. Egyébként az erza-mordvin frazeológiai egységekből, vagyis közmondásokból írtam a szakdolgozatomat, amihez nagyon komoly kutatómunka kellett. A szakirodalom egy része oroszul érhető el, amit valamennyire értek, de szerencsére a finnugrisztikai szakirodalom döntő része német nyelven olvasható. Nagyon sok német tudós foglalkozott, illetve foglalkozik ma is finnugrisztikával, ami számomra nagy segítséget jelentett.

Hogy hangzik egy mordvin közmondás?

Ez nehéz feladat, mert a szakdolgozatot 16 évvel ezelőtt írtam. De azért eszembe jut valami, ha nem is közmondás. Ezt a versikét mi költöttük a bátyámmal. A kiejtés után leírva: „Umar's molemsz, pango's tujemsz, bazsan csi langso magyemsz.” Azt jelenti, hogy almát szedek, gombászni megyek, és szeretek feküdni a napon.

Milyen volt közelről a mordvin nyelvrokonaink élete?

Heten utaztunk ki, hét magyar egyetemista, de szétszítottak minket különböző falvakba – én Csuvasföldre kerültem, ami már tatár környékén van. Fölszálltunk egy vonatra egy Léna nevezetű lánnyal, aki húszéves volt, mint én, magyar szakos hallgató a szaranszki egyetemen. Én valamennyire tudtam erzául, ő elvileg tanult magyarul; próbálta oroszul is mondani, kicsit németül is tanult, valahogy megértettük egymást. Ott gyűjtöttünk anyagokat, ahol addig nem is járt magyar ember.

Mennyire voltak szegények?

Én ezt a kifejezést nem használnám, hogy szegények. Falvakban élnek, földút nem volt, a sárban járkáltunk, de az éppen nem jelent semmit. Voltak kultúrházak, ahová ugyanúgy jártak a fiatalok bulizni, mint mindenki, oroszul hallgatták a zenét, az aktuális nemzetközi slágereket is. Óriási volt! Náluk is van egy szaunának megfelelő helység, amit úgy hívnak, hogy banja. Ez általában egy kis kunyhó a kert végében. Ott szoktak fürödni hetente

FOTÓ: SANTA BALÁZS

egyszer. Szigorú a hierarchia: a családfő az első, utána jön a feleség, a gyerekek és legvégül a nagymama. Vendégként besorolhattam a második helyre.

Hogy néz ki ez fürdőkunyhó?

Mivel jól be van fűtve, olyan érzésem van, mintha egy szaunában lennél. Van benne egy kádszerűség, amibe dézsából hordják a vizet. A lakásban volt vízvezeték, ott viszont nem. Borzasztóan izgalmas világ. Volt tévéjük, de a szeletelt téliszalámiról, amit én vittem mint magyaros ajándékot, nem nagyon tudták, hogy mi lehet. Naponta egyet mertek kivenni belőle, és amikor átjöttek a szomszédok, őket is megkínálták, mondván, hogy itt a finom magyar sütemény. Furcsán keveredett az ősi civilizáció és a modernség. A nagymama például a kályha tetején aludt. Ő úgy tartotta, hogy ott jó meleg van, tehát az az ő helye.

Hogy mászott föl?

Simán, pedig nem volt fiatal. Nagyon kalandos volt az egész. Egyik éjjel arra ébredtem, hogy egy nagy szőrös macska fekszik a lábamnál. A házigazdánk lánya, Léna, akivel közös szobában aludtam, kiszökött éjszaka az ablakon át a szerelméhez, mert a szülei ebben nem támogatták. Vadócska, a macska viszont bemászott. Meglepődtem egy kicsit.

Ez olyan, mint egy népmese a macskává változott lányról, aki megszegte a szülei parancsát.

Pláne úgy, hogy én ijedtemben felkapcsoltam a villanyt, a macska kicsit megrémült, erre a nagymama is felébredt, gyorsan lejött a létrán a kályha tetejéről, és elindult az éjszakába megkeresni Lénát. Elképesztően karakán asszony volt, aki a hétköznapiakban is őrizte az erza szokásokat, öltözködést. Tőle is több autentikus népdalt tanultam.

Az életrajza szerint némettanár is volt.

A finnugrisztikával taníthatsz az egyetemen, oktathatsz néhány órát, de alapvetően az egy kutató szak. Hihetetlenül tiszteltem azokat az embereket, akik ezt csinálták, tényleg elképesztően izgalmas munka, de hamar rájöttem, hogy nem az én utam. A német szak adta magát, mert tanítani akartam, és két szak mindig piacképesebb.

Szeretett tanítani?

Nagyon! A Kosztolányi Dezső Gimnáziumban tanárokodtam, a Vérmezővel szemben, az Attila úton. Oda kerültem 24 évesen, ráadásul rögtön a mélyvízbe, mert osztályfőnök lettem a 16 éveseknél, a második gimnazistáknál úgy, hogy életemben nem tanítottam. Az első évben csak magyaróráim voltak. Azt tanultam a gyerekektől, és ezt a mai napig így gondolom, hogy ha úgy érzik, hogy szereted őket, ha azért vagy ott, hogy nekik jó legyen, akkor ők is szeretni fognak. Egyszer hoztam az osztálynak Erdélyből egy korondi vázát. Kitettem a polcra, hogy jövőre majd együtt is elmegyünk oda. Eltelt pár hét, egyszer odajöttek hozzám, hogy nagy baj van tanárnő. Fociztak az osztályban, és a váza eltört. Mondtam, hogy nem haragszom, csak sajnálom. Ismét eltelt pár hét, megyek be az osztályba, és a polcon megláttam a vázát. Nem értettem, hogy lehet, hiszen apró darabokra tört. A srácok összeszedték a szilánkokat, és összeragasztották, mert nekik ez fontos volt. Ezek a nagy dolgok!

Aztán munkatársakat kerestek az akkor induló Hír TV-hez, próba-szerencse alapon jelentkezett, és ott maradt?

Igazából a férjemtől hallottam a lehetőségről.

Ő mivel foglalkozik?

Történész, közgazdász, még Szegeden ismertem meg a koleszban.

Régóta érdekelt az újságírás, vagy a férje gondolta úgy, hogy jó tévés lenne magából?

Azt nem mondom, hogy soha nem érdekelt az újságírás, de addig semmit sem tettem érte. Megírtam az önéletrajzomat, elküldtük, de nem sok reményt fűztem hozzá. Volt egy régi videófelvételem, amin Tatjana Anyeginhez szóló levelét szavaltam el Puskintól, mert azt mondták, hogy mellékeljük valamilyen felvételt. Fölvívtak, hogy lesz egy válogatás, menjek el. Aznap tanítottam, volt egy csomó órám, onnan mentem el a próbafelételre: se smink, se különleges ruha. Szerintem szörnyű béna voltam. Két hét múlva felhívtak, hogy kiválasztottak.

Mikor történt mindez?

Pontosan 2002. november 19-én.

Tehát tanév közben kellett váltani, ami nagyon komoly elhatározás lehetett – több szempontból is.

Én a nagy döntéseket mindig hirtelen hozom, de komoly lelkipurdalásom volt a diákok miatt. Ők azonban megértették, sőt, még biztattak is.

A kihívás vonzotta, az, hogy valami új történjen?

Olyan hihetetlen és képtelen volt az egész. Nem elég, hogy kiválasztottak, de épp a sportszerkesztőségbe. Én meg a sport... Emlékszem, hogy a Reuters hozta le az angol és a spanyol bajnokságokat, és abból írtam a nemzetközi fociösszefoglalót. Azóta gondolom azt, hogy bármit meg lehet tanulni. Akkor még nem voltak gyerekeim, sokkal lazább voltam ilyen szempontból. Ráadásul az egy induló tévé volt, és egy előzmények nélküli csapat összeállításánál mindenben benne van az újdonság varázsa, a siker lehetősége, és nyilván elnézőbbek is az újoncokkal. Nem egy profi csapatba kerültem, ahol folyamatosan frusztrálnom kellett magam azzal, hogy mennyire esetlen és tapasztalatlan vagyok, hanem közös volt a cél.

A sport után jöttek azok a műsorok, amik már közelebb álltak magához.

Utána jött a híradó, ami egy hírtévénél hatalmas dolog. Az én időmben még félóránként voltak hírek. A híradózás sokak szerint a televíziózás királya, de egy idő után azt éreztem, hogy a műsorvezetésbe jobban bele

FOTÓ: SÁNTA BALÁZS

tudom vinni azt a fajta szubjektivitást, ami közelebb állt az egyéniségemhez.

Az egyénisége melyik részéhez?

Amikor a gyakornokok kérdezzetnek, azt szoktam mondani, hogy mindent meg lehet tanulni, ma már mindennek utána lehet nézni, de szerintem a jó újságíró a kíváncsi ember. Az a fajta ember, aki mondjuk a vonaton utazva is elkezd beszélgetni az útitársaival, kérdeget, érdeklődik a másik iránt. Én is kíváncsi ember vagyok.

Gyermekei születése miatt egy időre eltűnt a képernyőről, de utána mindig vissza tudott térni.

Az én életemben egyértelmű dolgok vannak. Bármilyen munkát, karriert, sikert, csillogást fölülír az, hogy gyerekeim vannak. Amikor az első lányom született, 27 éves voltam. Az én lányom volt a Hír TV első kisbabája. Ő már tizenkét és fél éves, a kisebbik kilenc. Az első gyermekem születésénél kaptam olyan „tanácsokat”, hogy én, aki a hétvégi fő műsorban hírolvasó vagyok, nem mehetek el. Kétségtelen, hogy ugyanazt már nem csináltam utána, de biztos voltam benne, hogy majd lesz más. Anyaként érettebb, tapasztaltabb lettem, jobban be tudom osztani

az időmet, hiszen folyamatos logisztika az egész életünk.

A családcentrikus gondolkodás létjogosultságát bizonyítja az is, hogy elért egy olyan szakmai csúcra, ami nagyon keveseknek adatott meg, 2014 nyarán felkérték kormányszóvivőnek. Hogyan összegeznéd ezt az időszakát?

Büszke vagyok arra, hogy nem szidtak se jobbról, se balról. Valamiféle nyitottságot próbáltam képviselni. Mivel én is a sajtóból érkeztem, tudom, hogy ha egy híradós stáb kijön, mert nekik anyagot kell csinálniuk, az fontos, igyekeznünk kell, hogy ne maradjon kérdés válasz nélkül. Jöhettek napközben bármikor, ott voltam; ha megmondták, mi a téma, arra felkészültem. Hatalmas felelősség, hatalmas feladat, de megtörtént velem, és hálás vagyok a sorsnak.

Mi volt az ok, ami miatt 2015 elején mégis úgy döntött, hogy nem folytatja tovább?

Szóvivőként nincs nyolcórás munkaidő, nincs szabad hétvége, vannak viszont munkával töltött reggelek, hajnalok, tévés, rádiós interjúk, vidéki sajtótájékoztatók, hétvégi események, meg a folyamatos készülés. Én

– talán a bölcsész mivoltomból fakadóan – meg akarom érteni a dolgokat, nem tudom eladni, ha valamivel nem vagyok tökéletesen tisztában. Mindig azt éreztem, hogy még ezt meg kell nézmem, annak még utána kell járnom, szinte örületbe kergettem a kollégáimat azzal, hogy állandóan forgott az agyam. Mivel tudok „újságíról” gondolkodni, általában ráéreztem arra, hogy egy adott sajtótájékoztatón mi lehet az a plusz kérdés, amiből főcím lehet. Állandóan úgy éreztem, hogy még nem tudok eleget, még készülnöm kell.

Kapott olyan kérdést, amire nem tudott válaszolni?

Soha, de mindig az volt bennem, hogy mi van, ha... És akkor még tovább költöttem magamban a kérdéseket: ha még erről eszébe jut ez vagy az, tehát folyton úgy gondolkodtam, mintha én ülnék ott, és én kérdezném magamat.

Úgy érezte, hogy kizsákmányolja magát?

Nem tudtam másképpen csinálni. Folyamatosan gyűjtöttem az információkat, olyan voltam, mint aki szigorlatra készül. Hatalmas kihívásnak, óriási megtiszteltetésnek éreztem, hogy rám gondoltak, engem választottak, hiszen nem tepertem ezért a pozícióért. Nagyon izgalmas időszak volt, rengeteget tanultam, de úgy éreztem, hogy többet már nem tudok kifacsarni az akkori életemből.

A lemondása hirtelen elhatározás volt?

Talán már egy ideje érlelődött bennem. Elég szívós embernek ismerem magamat, szeretek és tudok sokat dolgozni. De amikor már azt éreztem, hogy kezdem felélni a tartalékaimat, miközben azon a poszton, abban a munkában tilos hibázni, arra a döntésre jutottam, hogy elértem a ponthoz, amikor be kell fejeznem. Nem volt könnyű, hiszen 37 éves voltam, amikor felkértek. Lehet, ha pár évvel később ért volna ez a felkérés, amikor már nagyobbak voltak a lányaim, másképp döntöttem volna. Tehát valami véget ért, de ott volt a kérdés, hogyan tudok visszatérni az újságíró szakmába. Szinte nincs is példa ilyesmire. De akkor hogyan tovább? Ahhoz még éreztem magamban kérdéseket és kíváncsiságot, hogy ne hagyjam abba 38 évesen ezt a szakmát. Így tehát egy olyan áthidaló megoldást kerestem, amiben nincs köz-

vetlen értelemben vett közélet és politika. Nem azért, mert nekem az rossz lenne, hanem mert úgy gondoltam, hogy az már nem helyénvaló. Ezért volt kiváló ötlet, hogy egy olyan műsorban térjek vissza a képernyőre, amiben önmagamot adhatom, az újságírót és kétyerekes családját. Ez lett a Család-barát című műsor a Duna TV-n.

Ami mellett szerencsére évek óta láthatjuk élőben is, az óbudai rendezvények háziasszonyaként.

Igen. Ezeket a rendezvényeket mindig elvállalom. Ha bármilyen más felkérés jön, ami ütközne velük, azt szívesebben visszamondom. Óbuda nagyon a szívemhez nőtt, talán mert itt élek már 16. éve. Nagyon érdekes, hogy bár a II. kerületben nőttem fel Budán, és szerettem a gyerekkoromat, amikor arra járok, nem érzem azt az erős kötődést, amit Óbuda iránt. Talán azért, mert valahogy mindig kisvárosi lány voltam, holott Budapesten születtem. Most Csillaghegyen lakom. Csillaghegy pontosan olyan, mint egy kis falu. Ott a posta, a templom, a cukrászda, a HÉV-megálló, a kis hentes az út sarkán. De nem Csillaghegy az egyetlen, amit ebben a kerületben nagyon kedvelek, hiszen végigjártam minden szegletét, és tényleg szeretem Óbudát. A békásmegyéri piacra például már az anyukámmal is jártam. Szentendrén dolgozott, és hazafelé mindig ott vette meg, amit kellett. Amikor összeházasodtunk a férjemmel, és szóba került, hova költözzünk, akkor számomra teljesen egyértelmű volt, hogy Békásmegyerrre. Hét évig a panelrengetegben laktunk, a Jós utcában. Mind a két lányom oda született, ezért nekem nagyon szép emlékeim vannak a békásmegyéri piacról és a lakótelepről. Utána átköltöztünk a Pók utcai lakótelepre, azt is nagyon szerettem. Ezután teljesülhetett be az a kislány korom óta dédelgetett vágyam, hogy egyszer talán egy kertés házban élhetek. Ez valósult meg néhány éve Csillaghegyen. Itt a gyerekek olyan iskolába járnak, amin ott a régi felirat is: Községi Elemi Iskola. Ezeket nagyon szeretem, tényleg olyan érzés itt lakni, mintha egy kisvárosban lennénk. Minden ide köt. És furcsamód a munkám is, hiszen itt van a Hír TV stúdiója és most a köztvé is. Ez már-már mágikus dolog. Nem mennék el semmi pénzért innen!

VIG GYÖRGY